

Ioan Es. Pop

Visat núm. 25

(maig 2018)

per Cristina Ruiz

«La meva vocació és d'implorador, un viatger cap a l'interior, una persona que camina més aviat de genolls, no a peu».

Ioan Es. Pop va néixer el 27 de març del 1958 a Vărai, un petit poble de la regió transsilvana de Maramureș, al nord de Romania. Del seu pare va heretar la passió per la lectura. Va passar les nits d'infantesa i joventut somiant entre pàgines de llibres; llegia qualsevol cosa que li caigués a les mans perquè la lectura era l'única forma d'evitar el contacte amb un món exterior opressor que havia de vèncer a través dels llibres, per prendre'l al seu interior.

El 1979 va ingressar a la Facultat de Filologia de la Universitat de Baia Mare, on va llicenciar-se en Llengua i Literatura Romanesa i Anglesa, quatre anys més tard. Durant l'època d'estudiant, va participar activament al cenacle *Nord* de la revista estudiantil homònima de la qual va ser redactor en cap del 1981 al 1983. En acabar els estudis, amb vint-i-dos anys, i sense abandonar Maramureș —una regió que encara avui li sembla fascinant i misteriosa, on havia fet recerca folklòrica un estiu mentre era estudiant i hi havia recollit relats extraordinaris, increïbles, que no havia sentit mai en cap altre lloc— es va instal·lar més enllà de les muntanyes del seu poble natal a la petita localitat de Ieud, a la vall del riu Iza. Allà va exercir de professor de llengua i literatura romaneses durant sis anys: «vaig decidir d'anar a Ieud, estava convençut que anava a un espai mític de veritat. I així m'ho va semblar durant els dos o tres primers anys de docència. Però després, cap als anys 1985-1986, Ieud va arribar a assemblar-se a tota Romania: dies i nits sense electricitat, manca d'aliments, control més sever de les institucions per sobre de les persones, degradació humana cada cop més forta arran del tancament de tots els horitzons possibles». El Ieud sense sortida és una metàfora per a tota la gent sense sortida d'aquell temps. «Però no és una metàfora política, sinó existencial, vàlida també avui en dia, com també ho pot ser per demà» -afirmava el poeta en una entrevista publicada recentment. En aquella època, va començar, també, a participar esporàdicament en les reunions del cenacle *Universitas* de Bucarest, impulsades pel professor i crític literari Mircea Martin. Finalment, la tardor de 1989, just abans de la Revolució romanesa, va decidir abandonar Ieud i traslladar-se a Bucarest en busca d'una vida literària que no existia als pobles, sentint que només allà podria evitar que la seva veritable vocació, la vocació de poeta i escriptor, morís.

Durant els primers mesos a la capital va treballar per sobreviure a la Casa del Poble, el projecte megalòman de residència del dictador comunista Nicolae Ceaușescu, però, paral·lelament, va continuar escrivint. Escrivia a les nits amb gran passió, de genolls, sobre el llit de la residència on va viure durant més d'un any i mig i a la qual va dedicar el poema *Oltețului 15, camera 305*. Després de la Revolució i amb l'ajuda del polític i crític literari Laurențiu Ulici, director de la revista *Luceafărul*, va aconseguir finalment una feina de corrector en aquesta revista.

D'aquells temps durs i sense horitzó a la vista va sorgir-ne una primera versió dels versos del seu primer volum de poesia, *Ieudul fără ieșire (Ieud sense sortida)* que, malgrat haver enllestit durant la

tardor del 90, no va aparèixer fins quatre anys més tard. Aquesta obra, amb la qual Pop va debutar a l'edat de 36 anys, va esdevenir, gairebé immediatament, un llibre de culte dels anys 90, i s'ha mantingut així per a les generacions posteriors de poetes romanesos.

Una selecció dels millors poemes de l'esmentat volum, juntament amb d'altres del també poeta romanès [Ion Mureșan](#), han aparegut recentment a l'antologia *Assedegats. Dos poetes transsilvans* (Adia Edicions, 2016), aplegats i traduïts al català de la mà de Xavier Montoliu Pauli, que ja havia publicat, amb anterioritat, l'any 2009, uns quants poemes de Pop a la revista *Reduccions*. Els poemes, inspirats en un leud metafísic que Pop va projectar als seus textos, conformen un informe autobiogràfic de la vida sota el règim comunista de Ceaușescu. Els versos combinen els moments i paisatges quotidians inspirats en la vida de l'autor a Maramureș i Bucarest amb grans dosis d'humanitat i ironia a través de personatges alcohòlics, nihilistes, alienats («des de divendres fins a dilluns ja no tinc raons per a viure»).

Pop es defineix com un «implorador, un viatger de l'interior, una persona que camina més aviat sobre els seus genolls que no pas sobre els peus». En escriure, Pop diu que experimenta una neteja interior; és a través de la poesia que canalitza la foscor i es reconcilia amb el present, amb el món i amb sí mateix. Els seus poemes, sovint marcats per una certa apatia i desesperança («aquí la vida es beu i la mort s'oblida»), són tancats, hermètics i foscos, sense abandonar mai la mirada crítica que s'amaga rere d'ells. Tal com afirma l'epíleg de Marc Romera, «Pop ens presenta un paisatge de desolació, una escena cremada i habitada pel desassossec i la perplexitat que sorgeix d'un simbolisme que de seguida és complicitat amb el lector».

Des de l'aparició de la primera compilació de poemes l'any 1993, Pop ha publicat una desena de títols que han enfortit el seu prestigi literari. *Porcec* (1996), *Pantelimon 113 bis* (1999), *Podul (El pont)*, 2000), *Rugăciunea de antracit (La pregària d'antracita)*, 2002), *Petrecere de pietoni (Festival de vianants)*, 2003), *Lumile livide (Els mons lívids)*, 2004), *No exit (Sense sortida)*, 2007), *Unelte de dormit (Eines per a dormir)*, 2011) i *Arta fricii (L'art de la por)*, 2016). A banda d'aquestes obres, traduccions dels seus poemes s'han publicat a la *Revista Iberorrománica* (Madrid), l'*Asheville Poetry Review* dels EUA i també a revistes literàries d'Iraq, l'antiga Iugoslàvia i Suècia. La seva obra s'ha difós a França, Gran Bretanya, Espanya, Suècia, Eslovàquia, Moldàvia i Polònia. L'any 2015 va participar a la XVII edició del Festival Internacional de Poesia de la Mediterrània, a Mallorca.

Al llarg de la seva carrera se li han concedit nombrosos premis literaris. Des que es va instal·lar a Bucarest el 1989, Pop no ha abandonat mai la capital i, a més de la seva activitat com a escriptor i poeta, fa de periodista, articulista i editor. Ha estat editor en cap del diari *Ziarul de duminică*, del suplement de cultura del diari *Ziarul financiar* i editor sènior de la revista *Descoperă*. Ha col·laborat també en les revistes *Luceafărul*, *Nouăzeci*, *Tribuna*, *Astra*, *Transilvania*, *Contemporanul*, *Vatra*, *România literară*, *Contrapunct* i *Convorbiri literare*, i actualment és redactor a l'editorial Paralela 45. És membre de la Unió d'Escriptors de Romania.